

İNTERNET HABERCİLİĞİNDE ETİK DEĞERLER

Halil İbrahim GÜRCAN*

Ethic Evaluations in Internet Journalism

Ethical approaches are different between Turkish internet sites what are in publication almost 10 years and administrative board of traditional media apply to workers some pressure, digestion and self-interest and for their financial occasions. There are a process in news sites that are covered on a single person like as web site owner, general manager, editor and advertising and opposite of that, in traditional media have covered "businessman-boss" situation.

Traditional media have need to spend a large range of investment, however internet web sites are established for some thousand dollars. In this article, it is tried to find some answers of these questions: What should the ethic evaluations be, what is same and differantiations of ethics evaluations between traditional media and news sites, how could be applied ethical evaluations in news sites that have Turkish contents.

Key words: *Internet journalism, ethical evaluations, evaluations of news ethics, evaluation of internet ethics.*

Giriş

Medya, toplumsal sorumluluk üstlendiği, haber verme, bilgilendirme ve kamuoyunu aydınlatma görevini yerine getirirken, bilinçli ya da istem dışı yapılan yönlendirmeler, yanlışlar ve çıkar ilişkilerinden dolayı, toplumsal görevini yapmada ciddi sorunlarla karşılaşmaktadır.

Türkiye Gazetecileri Hak ve Sorumluluk Bildirgesi'nde ve Basın Meslek İlkeleri'nde şekillenen etik kurallar dizgesi, geleneksel medyanın, içinde bulunduğu çıkar ilişkileri nedeniyle uygulanamamakta, yıllarca örgütlenme hakkını savunan medya, kendi ör-

gütlenmesini yapamamakta, iş güvencesi olmayan, etik değerlerden yoksun, günü kurtarma çabasını sürdürmektedir.

Geleneksel medya yönetimlerinin çalışanlarına uyguladığı baskıcı, sindirici ve kendi çıkar ilişkileri için gazetecileri kullanmaları gibi etik olmayan yaklaşımların, 10 yıla yaklaşan bir geçmişi olan Türk internet basını için önemli farklılıklar göstermektedir.

Geleneksel medyadaki "işadamı-patron" kişiliği karşısında, internet haberciliğinde; patron, yayın yönetmeni, editör ve reklam

*Doç. Dr., Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi

sorumlusunun yaptığı işlerin tek kişi üzerinde toplandığı, haber sitelerinin 3-5 kişi ile yayımlandığı bir süreç görülmektedir.

Geleneksel medyanın trilyon liralara bulan yatırımına karşın, birkaç bin dolarlık yatırımla yayına geçirilebilen internet haber sitelerinde etik değerler neler olmalıdır, geleneksel medyadaki etik değerlerin haber siteleri ile çakışan noktaları nelerdir, etik değerler Türkçe içerikli haber sitelerinde ne oranda uygulanabilmektedir, soruları bu çalışmanın temelini oluşturmaktadır.

A. Ahlak ve Etik

Ahlak; yanlış ve doğru, iyi ve kötü, erdem ve kusur ile yaptıklarımızı ve yaptıklarımızın sonuçlarını değerlendirme ile ilgilidir. Etik ise, ahlak felsefesi ya da ahlaki konu edinen bir felsefe dalı, felsefenin bir disiplindir. Kullandığımız ahlak terimlerini ve ahlaki yargılarımızın statüsünü analiz eden etik, takındığımız ahlaki tutumlarımızın ardında yatan yargılarımızı ele alır (Pieper, 1999: 22)

"Ahlak" sözcüğü, insanın yaratılışından gelen huylar olarak atalardan gelen huylara dikkat çekerken, "etik", toplumların kabul ettiği adetleri ve alışkanlıkları öne çıkarılmaktadır. Etiğin kökenleri arasında, hem kendi isteklerimiz, kendi beklentilerimiz, kendi doyumumuz yer almakta, hem de toplumun 'iyi-doğru-uygun' buldukları şeyler yer almaktadır (Özgen, 1998:55).

Etik, insanlar arasında yer alan ahlaki değerlerden iyi ya da kötü olanlarının niteliklerini araştırır ve ahlaki tutumların ardında yatan yargıları ele alır.

İnsan grubunun toplum oluşturabilmesi için temel bazı koşullar vardır: Ortak bir yaşam sürecini paylaşmış olmaları, Bir arada kal-

malarını sağlayıcı bir takım kuralların varolması.

Ahlak da bu kurallardan bir tanesidir ve ahlakiliğin özünde, bireyin bu kurallara duyduğu saygı vardır.

Ahlaki davranışın temelinde, insana özgü istek ve eylemlerin sınırsızca özgür olmadığı bulunmaktadır ve insanın birlikte yaşadığı insanların haklı talepleri nedeniyle özgürlük de belli ölçüler içinde tutulmaktadır (Pieper, 1999: 25).

Ahlak, insanın çevresini olduğu gibi kabullenmemesi gerektiğini, kendi iradesiyle çevresine müdahale edebileceğini, eylemleriyle onu değiştirebileceğini deneyimleriyle öğrenmesi sürecidir. İstek ve eylemlerinin, dolayısıyla özgürlüğünün de sınırları olduğunu görmesi süreciyle birlikte yol alır. İstedığı gibi, diğer deyişle tamamen keyfi bir biçimde hoşuna gideni yapma ve yaptırma anlamında özgür değildir. İsteklerini ve eylemlerini belirli bir dereceye kadar sınırlandırmak zorundadır (Pieper, 1999: 26). İşte bu sınırlandırmak noktasında da etik kurallardan bahsedilmektedir.

Medya araçlarına yönelik oluşturulacak etik ilkelerin, din ve hukuk yasalarından farklı olarak, vicdani özgürlüğe dayanması, diğer deyişle dışarıdan gelen bir zorlamanın sonucunda ortaya çıkmaması ve özgür bir seçim yapabilme ortamında gerçekleştirilmesi gerekmektedir (Özgen, 1998:55).

Gazeteciler ve yayımcılar, mesleki etik anlayışı içinde yaşadıkları topluma ve toplumun bireylerine karşı birtakım sorumluluklara sahiptir ve bu sorumluluk bilinciyle hareket etmek zorundadır. Gazetecinin, halkın gerçekleri öğrenmesini sağlaması için doğru

bilgilendirme ve yönlendirme yapması gerekmektedir.

B. İnternet Basınının Gelişimi

Türk basını içinde haber sitelerinin yer alışı 1996 yılında başlamaktadır. 1998'den sonra internetteki Türkçe içerikli haber sitelerine yenileri eklenmiş (Gürcan, 1999: 45), özellikle 2000 yılında medyada yaşanan ekonomik kriz nedeniyle pekçok gazetecinin işten atılmasına bağlı olarak internetteki Türkçe içerikli haber sitelerinin sayısında büyük bir patlama yaşanmıştır.

Bu bağlamda Türkiye'de internet haberciliği iki dönem olarak ele alınabilir. Birincisi internetin ortaya çıkışını ve gelişme dönemini kapsayan 1995-2000 yılları arasındaki dönemdir. Bu dönemde, internet henüz yeni gelişmekte olduğundan ve gazeteciler arasında yeni tanındığından dolayı, haber sitelerinin sayısı daha sınırlı kalmıştır. Hatta bu dönemde, haber sitesi olarak tanımlanan sitelerin, basılı gazete yayımlayan kuruluşlara ait olan ve basılı gazetenin sanal ortamdaki kopyası olarak tanımlanabilecek sitelerdir.

İkinci dönem ise, gerçek anlamda internet haberciliğinden bahsedilebilecek 2000 yılı sonrası dönemdir. 2000 yılı başlarında Türkiye'de yaşanan ekonomik kriz medya sektörünü de derinden etkilemiş ve o dönemde, bu sektörün değişik pozisyonlarında çalışan 4 bin kişinin işsiz kaldığı gündeme gelmiştir. İşsiz kalan ve mesleği gazetecilik olan çok sayıda kişi, ya patronlarından intikam almak için, ya kendilerine yeni bir iş sahası yaratabilmek için, ya da can sıkıntısından, yeni tanıştıkları internette yayım yapabilmek konusunda girişimlerde bulunmuşlar ve siteler açmışlardır. O dönemde, işsiz kalan gazetecilerin internette yayım yapabilmelerine yardımcı olmak amacıyla İstanbul'da kurslar da düzenlenmiştir.

2000 yılında yaşanan bu gelişmelerden sonra haber sitelerinin sayılarında gözle görülür bir artış olmuş, Anadolu Ajansı ve diğer haber ajansları, bu sitelere hizmet vermek amacıyla "spot habercilik" servisine başlamıştır. Ancak, bu sitelerden birçoğu, amatör bir ruhla kurulup yayım yaptığından dolayı, gerekli reklam gelirlerini oluşturamamışlar ve haber ajanslarına aboneliğe geçememişlerdir. Bunun yerine, "kes-yapıştır" mantığıyla çalışarak, diğer haber sitelerinden ve gazetelerin sanal versiyonlarından elde ettikleri haberleri, kaynak göstermeden kendi haberleriymiş gibi kendi sitelerinde yayımlamışlar ve yayımlamaktadırlar.

İnternet üzerinden yayım yapan haber siteleri, haber verme işlevini yerine getirdiğinden, genel tanımlamayla "basın" kavramı içinde anlatılmak istenen, haber toplama ve haber yayma işlevini sanal ya da elektronik ortamda yerine getiren bir kurum olarak kendilerine yer bulmaktadır.

Haber sitelerinin temel amaçlarını, diğer basın kuruluşlarında olduğu gibi, haber yayma oluşturmaktadır. Basın kuruluşlarının haber verme işlevini yerine getirirken uyacakları yasal konular 5680 sayılı Basın Kanunu ile düzenlenmiş olup, Türk Ceza Kanunu başta olmak üzere, diğer yasalarda da bir kısım suçun basın ve yayım yoluyla işlenmesinde ek cezai hükümler konulmuştur. İnternet sitelerinin -henüz yasağı oluşmasa da—mevcut yasalara uymak zorunluluğu bulunmaktadır. Bunun dışında, gazeteciliğe ilişkin konulmuş ve uygulanan meslek ilkeleri ve etik değerler de geleneksel medya yanında internet haber sitelerini de bağlamakta ve haber sitelerinin bu değerlere uyması gerekmektedir.

İnternet haberciliği de geleneksel haber ortamları ve iletişim araçlarındaki etik kurallara uymak zorundadır. İnternetin yeni bir iletişim aracı olmasından kaynaklanan ve internet yayıncılığı içinde ortaya konulan etik kurallarla da bağdaştırınca geleneksel ile internetin kendi özelliklerinden kaynaklanan bir etik kurallar dizgesi ortaya çıkmaktadır.

C. Gazetecilik Etiği

Etik kavramı, sosyolojik anlamda, bireylerin karmaşık toplum yapısı içinde uyum içinde yaşamaları için temel oluşturmaktadır.

Demokratik toplumlarda basın sorumluluk gerektiren önemli görevi kamuoyunu aydınlatmaktadır. Basının bu görevi gerçek anlamda yapabilmesi için herşeyden önce toplumun güvenine sahip olması gerekmektedir.

Gazetecilerin meslek etiğiyle ilgili kurallara uymaları, içinde yaşadıkları toplumun değer yargılarına dayanmaktadır. Bu nedenle gazetecilerin, toplumun değer yargılarını göz önünde bulundurmaları ve bu çerçevede şekillenen ahlak ve buna bağlı olarak da etik anlayışa uymaları gereği bulunmaktadır.

Gündelik yaşamda ahlak kapsamında kullanılan etik değerler, bir otorite tarafından konulmazlar. İnsan ilişkilerinin ve insan aklının bir süreç içerisinde biriktirdiği deneyimlerden çıkarlar. Bu yüzden bir meslek ahlakı ya da bir mesleki kurallar bütünü, ancak o mesleğin icracılarının ortak pratiğinin ürünüyse geçerli olabilir, dışarıdan dayatılamaz (Uluç, 2001: 84).

Basın Konseyi tarafından açıklanan ve 16 maddeden oluşan meslek ilkeleri, medya organlarında uyulması gereken temel ölçütleri oluşturmaktadır.

Ayrıca Türkiye Gazetecileri Hak ve Sorumluluk Bildirgesi de yine medya organlarında çalışan "gazeteci" olarak tanımlanan kişilerin, mesleklerini icra ederken uyacakları ilkeleri belirtmektedir.

Demokratik ülkelerde basın ahlak ilkeleri şu kaynaklardan beslenmektedir:

- Mesleki gelenek
- Mahkeme kararları

Basın şeref divanı veya diğer özenetim kuruluşlarının (basın konseyi gibi) kararları (Özgen, 1998:66)

Toplumdaki her meslek grubunun, toplumun yararına uygun ahlaki kuralları oluşturulmalı ve bu kurallara uygun davranmalıdır. Medyada uygulanan etik kurallar da, genellikle basın-yayın alanında faaliyet gösteren meslek kuruluşları tarafından oluşturulmuştur (Büyükbaykal, 2004).

Basının etik kuralları denildiğinde, haber yayıncılığı yapan araçların uyması gereken kuralları şöyle sıralayabiliriz:

- Toplumun güvenine sahip olmak
- Çıkar çatışmalarına alet olmamak
- Bedava olanaklar elde etmemek
- Haber kaynaklarıyla ilişkilerde ölçülü olmak, duygusal ve çıkar ilişkilerine girmek
- Haberde dikkatsizlik sonucu yapılan yanlışlıklar olmaması. (Gazetecinin yazdığı haberde kasıtsız yanlışlıklar yapması şu nedenlerden kaynaklanabilir: zamansızlık, hızlı çalışma, dikkatsizlik, haberi başka bir kaynaktan kontrol etmeme/edememe, ihmal, bilgi eksikliği, uzmanlık isteyen konuların takip zorluğu).
- Uydurma ve yalan haber vermemek.

-Özel yaşama müdahale etmemek. (özel yaşam sınırını, genellikle mahkemelere yansıyan olayların sonuçları, kişilerin açtığı tazminat davalarının bağlandığı kararlar çizmektedir)

Halkın gerçeği bilme hakkını kullanma noktasında özel yaşamın gizliliğine müdahalede bulunma ve özel yaşamın ifşası, medya araçlarında rastlanılan önemli bir etik sorunu da gündeme getirmektedir.

Özel yaşamın gizliliğinin geçersiz sayılabileceği başlıca durumlar şunlar olabilir:

- Büyük bir suç ya da yolsuzluk üzerine haber
- Toplumun kötü etkileyici bir tutumla ilgili haber
- Toplumun güvenliğinin ya da sağlığının korunması

İlgili kişinin sözleri ya da eylemleri sonucu halkın yanılması, yanıtılmasının veya yanlış yapmasının engellenmesi (Esin, 1999: 15).

- Yayın kuruluşunun iş ilişkileri ve kar kaynaklarıyla ilişkileri.
- Tarafsızlık, objektif habercilik (gazetecilerin izledikleri haberin bir parçası olmaması, olayların izleyicisi ve tarafsız gözlemcisi olması).
- Gazetecilere baskı yapılmaması
- İsrarlı haber yapılmaması
- Reklam amaçlı haber yapılmaması
- Gazetecilerin meslekleri dolayısıyla ulaştıkları bedava olanaklar, armağanları kabul etmemeleri.
- Gazeteci, haber alırken dürüst yollara başvurmalı.
- Haberlerin yanlış anlaşılmasına yol açacak biçimde yazıda kesintiler, ilaveler yapılmaması,

başlık-spot-fotoğrafların haberle uyumlu olması.

-Heyecanlı haberler yaratabilmek için olayların çarpıtılmaması.

-Toplumun ahlakına aykırı olacak şekilde açık-saçık görüntü ve yazı yayımlanmaması

-Başka gazetecilerden haber ve yazı çalmamak

-Toplumun genelinin, çoğunluğun çıkarlarını savunmak, sömürücülüğe karşı koymak, haberlerde kamu yararını göz önünde bulundurmak.

-Dini duyguları sömürmemek, ırkçılık yapmamak, başka ulus/ırkları küçük düşürücü yazılar yayımlamamak.

-Başkasının haberini kendine mal etmeme.

-İftira, hakaret ve kötülüklerden sakınma

-Düzeltilme ve cevap hakkına saygılı olmak

-Mesleki sırlara saygı

Bu değerler, Türkiye Gazetecileri Hak ve Sorumluluk Bildirgesi'nde bulunan temel değerler olup bunlara başkalarını de eklemek mümkündür. Ancak bunların temel değerleri oluşturduğunu söylemek mümkündür.

D. İnternet Haberciliği Etiği

Online içerik işinde etik gerçekten gerekli olmayabilir. Eğer, hedef kitleye, çalışma arkadaşlarına, patrona veya müşterilere karşı etik olmayan şekilde davranmak istenebilir., belki de bunu karşılayacak şekilde bir yol bulunabilir.

Ne var ki, etik dışı davranmak, online içerik oluşturmada büyük hataların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. "Doğru şeyi yapmak", önemli bir etik yaklaşımdır.

Yukarıda belirtilen gazetecilik etik değerleri internet haberciliği için de aynen geçerli olup, internetin kendine özgü yayım teknolojisi ve toplumsal etkilerinden dolayı, bu

değerlere ek olarak bazı başka değerlerin de eklenmesi söz konusu olmaktadır. Basın etik kurallarına internetle ilgili şu etik kuralları da eklendiğinde, internette haber yayımı yapan sitelerin etik kurallarını genel itibarıyla ortaya konulmuş olacaktır (Gürcan, 2003).

Haber sitelerinde editöryel süreçten geçirilmeden haber yayımı sözkonusu. Bu da internet yayıncılığında "kalite kontrolü" yapılmadığının bir göstergesidir. Gerçi editöryel sürecin, haber üzerindeki etkisinin de haberi yanlış kurgulamaya dönüşebileceği gerçeği bulunsa da, editöryel işlemden geçirilmeden, ajanstan ya da çeşitli haber kaynaklarından derlenen haberlerin aynen elde edildiği şekilde yayımlanmasında da ciddi boyutta ifade ve yazım yanlışlıkları bulunmakta ve haber üzerinde bir denetim ortadan kalkmaktadır.

-Net haberciliğinde hemen her haber çok hızlı ve denetimden geçmeden okura sunulmaktadır. Bu durum da okura, karşılaştığı binlerce bilginin gerçekliğini ispatlamak ya da haber değerini ölçmek konusunda bir sorumluluk yüklemektedir. Diğer deyişle, gazetecinin ya da editörün yapması gereken iş okura yüklenmiş bulunmaktadır.

-İnternette kurallar, ilkeler ve etik değerler gazeteciler ya da yazarlar tarafından konular gözetildiği için, geleneksel iletişim araçlarındaki kural ve ilkelere göre keyfilikten söz edebilmek söz konusu. Bu da internet yayıncılığındaki ilkesizlik ve kuralsızlığın neden olduğu ve habere güvenin sarsıldığı bir durum ortaya çıkarmaktadır.

-Etik kavramının temelinde kişilik muhasebesi ve vicdanda yatar. (Türkiye Gazetecileri Hak ve Sorumluluk Bildirgesinde de: "Meslek ilkeleri, gazetecinin ve basın-yayın or-

ganlarının özdenetimini öngörür ve değerlendirme mercii öncelikle vicdanlardır" demektedir). Bu, kendimizi karşımızdakinin yerine koymak ve öyle düşünüp davranmaktan geçer. Bir davranış ya da karar vermede, değer yargıları ve vicdan ile başbaşa kalan kişi, verdiği kararı doğru bulması gerekir. Bu çerçevede, internet haber sitelerinin sorumluları da kendi vicdani muhasebelerini yapmalı ve böylece kendi yayın politikalarına yön vermelidir. Toplumun vicdanına ters olan haber yayımlarını, yayın suçu bağlamında değerlendirmek mümkünse de (bu konuda internet yasası henüz oluşmadığından sorunlar çıkmaktadır), internetteki hataların cezalarını internet kullanıcıları vermektedir ve kullanıcı, hatalarını gördüğü ya da görüşlerini beğenmediği sitelere bir daha girmemektedir.

-Türkçe içerikli haber sitelerindeki temel sorunlardan birisi de künyenin bulunmamasıdır. Haber sitelerinin kimin tarafından hazırlandığı, sahibinin, editörlerin kim olduğu, yayın yerinin neresi olduğu, haber kaynaklarının nereleri olduğu gibi bilgilere ulaşmak mümkün olmamakta ve bu da haber sitesine güvenilirliği ortadan kaldırmakta, orada yayımlanan haberlere güvenilirlikte ciddi sorunlar yaratmaktadır. Sitenin sahibini ve çalışanlarını tanıtan, aynı zamanda misyonunu tarif eden bir künyenin bulunmadığı sitenin güvenilirliğinde ciddi sorunlar vardır.

-Haberlerde yazım ve imla yanlışlarının bulunması da etik bir sorundur. Çünkü, yazım ve imla yanlışlarıyla dolu bir haber sitesinde, gerekli kontrollerin yapılmadığı, haberin doğru-yanlış bilgilerle alelacele yazılıp yayımlandığı görüntüsü doğmaktadır. Bu tür sitelerde haberlerin bir editöryel süzgeçten geçmediği düşünülmelidir ve bu da

sitedeki haberlere güvenilirlik konusunda şüpheler uyandırabilir.

-Gerek geleneksel, gerekse de online haber araçlarında, yayımlanan haberin kaynağının belirtilmesi bir etik kuraldır. Kaynağı belirtilmeyen haberlerin nereden edinildiği şüphe uyandırmakta ve okurun habere bakışını olumsuz etkilemektedir. Bu nedenle, haber ajanslarından, kendi muhabirlerinden ya da başka sitelerden edinilen tüm haberlere kaynak göstermek gerekmektedir.

-Ayrıca, haber sitesinde yayımlanan haberlerde, sözlerine aktarma yapılan kişilerin, gerçekten o konunun yetkilisi, uzmanı ve söz söylemeye yetkili bir kişi olup olmadığına ve sözlerinden alıntı yapılan kişinin görevine ve unvanına yer verilmesi de bir kural olarak kendini göstermektedir. Online ortamdaki haber yayımında, herkes söz söyleyebileceğinden, sitelerdeki haberlerde adı geçen kişilerin gerçekten bu konuda söz söyleyebilecek uzmanlıkta ya da yetkinlikte olup olmadığı da önem taşımaktadır.

-Habercilik, her alanda olduğu gibi bir uzmanlık alanıdır. Habercilik konusunda herhangi bir iş tecrübesi olmayan özellikle bir kısım genç yatırımcının, internetin cazibesi ve gelir getirmesi beklentisiyle internet haberciliği dikkatini çekmekte ve bu kişiler haber siteleri oluşturmaktadır. Bir haber sitesini yönetenlerin daha önce yayıncılık ve habercilik işinde çalışıp çalışmadıklarına bakmak, bir haber sitesinin etik değerlere bağlılığını görmekte önem taşımaktadır. Gazetecilik yapmadan bir yatırımcı olarak haber sitesi açan kişilerin, gazeteciliğin etik değerlerini bilmeleri, bunları uygulamaya çalışmalarını ve bu değerlere bağlılıklarının şüphe götüreceği bir gerçektir.

-Bir haber sitesinin sürekli güncellenmesi ve taze haberler vermesi gerekmektedir. İnternetin en büyük özelliği "anlık" gelişmeleri aktarabilmesidir. Bu nedenle haber sitesinin sürekli güncellenip güncellenmediği ve taze, yeni haberler verip vermediği de bir etik kural olarak kendini göstermektedir. Çünkü internet kullanıcısı, internetin sürekli güncellenen özelliğini düşünüp, "şu an neler oluyor" diye merak ederek haber sitelerine girmektedir. Onlara birkaç gün öncesinin haberlerini vermek de, etik olarak uygun düşmemektedir.

-Haber sitelerinin amacı, internet kullanıcılarına evrensel düzeyde gelişen her tür haberlerden anlık olarak haberdar etmektir. Bu amacını yerine getirirken, yayım faaliyetini sürdürebilmek için reklam alması da haber sitelerinin en doğal gereksinimidir. Ancak, sitedeki haberlerle reklamlar arasında, haberlerin lehine bir ağırlık olması gerekmektedir. Eğer, sitedeki haberlere oranla reklamların oranı fazlaysa, bu sitenin birincil amacının haber yayımlamak olmadığı düşünülmelidir.

Sonuç

Geleneksel iletişim araçlarında gazetecilik yapanlar gibi internet üzerinde yayımlanan haber sitelerinde de sahip, yazı işleri müdürü, editör ya da muhabir olarak görev yapan kişilerin de uyacakları etik ilkeler bulunmaktadır. Bu ilkeler "Türkiye Gazetecileri Hak ve Sorumluluk Bildirgesi" olarak Türkiye Gazeteciler Cemiyeti tarafından yayımlanmış bildirmede de şekillenmiş ve gazetecilerin uyması gereken etik değerler bildirilmiştir.

Gazetecinin etik değerlere uyması, onun halka karşı sorumluluğunun da önemli bir

göstergesidir. Halkın doğru haber alma istemi de gazetecilerin etik değerlere bağlı olmasındaki en önemli istençlerdendir. Online ortamda haber yayıncılığı yapan gazetecilerin de bu değerlere uyması gerekmektedir. Ayrıca, internetin özelliğinden kaynaklanan başka kurallara uymak gereği bulunmaktadır. İnternetin bir özgürlükler ortamı olması, yalan yanlış haberlerin yayımlanması, başkalarının haklarına tecavüz etmeyi ve onların kendi haberlerini alıp aynen yayımlama, kişiliklere saldırı anlamına gelmemelidir. Özgürlük, insanın kendi düşüncelerini anlatma ve aktarma bağlamında kullanılmalı, haberlerde özgürlük deyip

yalan yanlış ve kitleyi olumsuz etkileyecek haberlerle site oluşturmamalıdır.

İnternetin yeni bir iletişim ortamı olması ve henüz tam anlamıyla yaygınlaşmaması, bunun yanında internetin geleceğini görüp bu işe girişenlerin sayısının fazlaşması, internetteki haber sitelerinde de bir yozlaşma yaşanmasına neden oluyor. Bu yozlaşma nedeniyle haberlerde kalite sorunu ortaya çıkıyor, ayrıca zaten sınırlı olan reklam pastasından pay kayma mücadelesi had safhaya varıyor. Bu sürecin sonunda, iyiler ve meslek ve etik değerlere bağlı olanlar kalacak, diğerleri ise yayından kalkacak...

Kaynakça:

- ALEMDAR, Zeynep(1990). *Oyunun Kuralı*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Basın Konseyi, Basın Meslek İlkeleri, <http://www.basinkonseyi.gov.tr>. 02.03.2004.
- BSG Spot, (2003).. "Online News and Multimedia", <http://baljit.weblogger.com>. 06.08.2003.
- BÜYÜKBAYKAL, Ceyda, (2004). "Basında Etik Anlayış", *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, Nisan 2004.
- Elon University, (2003). "Online news managers say small staff sizes and demand for speed and scoops erode standards". <http://www.elon.edu/andersj/ethics.html>, 05.08.2003.
- ESİN, Ali, 'Basının Etik Kuralları Üzerine', *Finansal Forum Gazetesi*, 9 Ekim 1999, s. 15
- GÜRCAN, Halil İbrahim (1999). *Sanal Gazetecilik*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi İBF Yayınları No: 31
- GÜRCAN, Halil İbrahim, (2003). "İnternet Haberciliğinde Etik Sorunlar", *Bilişim Zirvesi '03*, İstanbul: Askeri Müze, 1-6 Eylül 2003, <http://www.bilisimzirvesi.com.tr/>.
- LASICA, J.D. (2003). "How the Net is shaping journalism ethics". <http://www.jdlasica.com/articles/newsethics.html> . 06.08.2003.
- ÖZGEN, Murat, (1998). *Gazetecinin Etik Kimliği*, İstanbul: Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Yayınları.
- PIEPER, Annemarie, (1999). *Etiğe Giriş*, (Çev.: Veysel Atayman, G. Sezer), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Türkiye Gazeteciler Cemiyeti (1998). *Türkiye Gazetecileri Hak ve Sorumluluk Bildirgesi*, İstanbul.
- ULUÇ, Güriz, (2001). "Basın ve Etik", *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, C. XI.